

TÜRKİYE'DE ULUSLARARASI KORUMA BAŞVURU VE STATÜ SAHİPLERİ İÇİN SAĞLIK HİZMETLERİNE ERİŞİM

SORULAR VE YANITLAR

Mülteci
Hakları
Merkezi

Refugee
Rights
Turkey

TEMMUZ 2021

TÜRKÇE

Bu kaynak, **Mülteci Hakları Merkezi (MHM)** tarafından Amerikalı sivil toplum kuruluşu **Refugee Solidarity Network (RSN)** ortaklığında yürütölen bir proje kapsamında hazırlanmıştır. Burada yer verilen bilgiler yalnızca bilgilendirme amaçlıdır.

Mülteci Hakları
Merkezi

Refugee Solidarity
Network

Türkiye’de uluslararası koruma başvurusunda bulundum. Sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanma hakkım var mı?

Türkiye’de uluslararası koruma başvurusunda bulunan ya da uluslararası koruma statüsüne sahip olan kişilerden herhangi bir sağlık güvencesi olmayan ve ödeme gücü bulunmayanlar kamuya ait sağlık kuruluşlarında sağlanan sağlık hizmetlerinden uluslararası koruma başvuru kaydından itibaren bir yıl süre ile ücretsiz olarak yararlanabilirler. Özel ihtiyaç sahipleri ve Bakanlıkça sigorta kaydının devamı uygun görülenler için bir yıl süre sınırı aranmaz ve bu kişiler sağlık hizmetlerinden ücretsiz olarak yararlanmaya devam edebilirler.

Sağlık hizmetlerinden herhangi bir kısıtlamayla karşılaşmadan yararlanabilmek için İl Göç İdaresi Müdürlükleri tarafından düzenlenen ve ‘99’ ile başlayan yabancı kimlik numaranızı içeren Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Kimlik Belgenizi ya da Uluslararası Koruma Statüsü Sahibi Kimlik Belgenizi mutlaka yanınızda bulundurunuz. Uluslararası koruma başvuru ve statü sahibi kişiler sağlık hizmetlerinden, istisnai durumlar haricinde, kayıtlı oldukları şehirde yararlanabilmektedirler.

‘99’ ile başlayan yabancı kimlik numarasını edinmiş² olmanıza rağmen kayıtlı olduğunuz şehirde kamu kurumlarının sunduğu sağlık hizmetlerinden faydalanamıyorsanız, İl Göç İdaresi Müdürlüğü’ne başvurarak daha detaylı bilgi alabilirsiniz.

Uluslararası koruma başvurunuzun üzerinden bir seneden fazla süre geçtiği için artık ücretsiz sağlık hizmetlerinden faydalanamıyor ve özel ihtiyaç sahibi olduğunuz düşünüyorsanız veya tedavi ve takip gerektiren kronik bir rahatsızlığınız varsa bulunduğunuz ildeki İl Göç İdaresi Müdürlüğü’ne devlet hastaneleri veya diğer kamu sağlık kurumları tarafından düzenlenmiş sağlık raporlarınızla müracaat ederek talebinizi iletebilirsiniz.

Henüz kaydımı yaptırmadım. Ücretsiz sağlık hizmetlerinden yararlanabilir miyim?

Henüz uluslararası koruma başvurunuzu yapmadıysanız, yalnızca acil

sağlık hizmetlerinden ücretsiz olarak yararlanabilmeniz mümkün olacaktır. Sağlık hizmetlerinden herhangi bir kısıtlamayla karşılaşmaksızın yararlanabilmek için en kısa zamanda uluslararası koruma başvurunuzu tamamlamanızı tavsiye etmekteyiz.

Türkiye’de ikamet izniyle kalıyorum. Uluslararası koruma başvurusunda bulunan kişilere sağlanan ücretsiz sağlık hizmetlerinden ben de yararlanabilir miyim?

Türkiye’de ikamet izniyle kalan kişilerin faydalandıkları sağlık hizmetlerinin masraflarını kendilerinin karşılaması beklenmektedir.

Ayrıca, Türkiye’de ikamet izni alabilmek için aranan şartlardan biri de kalış süresini kapsayan sağlık sigortasına sahip olmanızdır. İkamet izni almış kişilerin tamamında böyle bir sağlık sigortası bulunduğundan sağlık hizmetlerinden bu sigorta kapsamında yararlanılması gerekmektedir. Dolayısıyla uluslararası koruma başvuru sahipleri ve uluslararası koruma statü sahiplerine sağlanan ücretsiz sağlık hizmetlerinden yararlanabilmeniz mümkün değildir.

Uluslararası koruma başvurumu tamamladım. Türkiye’de hangi sağlık kuruluşlarından hizmet alabilirim?

Uluslararası koruma başvuru sahiplerine ve uluslararası koruma statü sahiplerine, ‘99’ ile başlayan yabancı kimlik numarasını içeren bir kimlik belgesi verilir. Eğer herhangi bir sağlık güvenceniz yoksa ve ödeme gücünüz bulunmuyorsa, kamuya ait sağlık kuruluşlarının sağladığı hizmetlerden uluslararası koruma başvuru kaydınızın yapılmasını takip eden bir yıl boyunca ücretsiz olarak faydalanabilirsiniz.

Birinci basamak sağlık kuruluşları olarak nitelendirilen kuruluşlarda ilk kademe tanı, tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanabilirsiniz. Göçmen sağlığı merkezleri, aile sağlığı merkezleri, ana-çocuk sağlığı ve aile planlaması merkezi ve verem savaşı dispanserleri birinci basamak sağlık kuruluşu olarak kabul edilmektedir. Bu kuruluşlarda, ayrıca, bu-

laşıcı hastalık riskine karşı gerekli tarama ve aşılama hizmetleri, bebek, çocuk ve ergenlere sağlanan hizmetler ve kadın ve üreme sağlığı ile ilgili hizmetlerden de faydalanabilirsiniz.

Birinci basamak sağlık kuruluşlarına ek olarak ikinci ve üçüncü basamak sağlık kuruluşlarına da doğrudan başvurabilmeniz mümkündür. Devlet hastaneleri ikinci basamak sağlık kuruluşları olarak kabul edilirken, eğitim ve araştırma hastaneleri ile üniversite hastaneleri ise üçüncü basamak kuruluşlar olarak nitelendirilmektedir.

Ancak, üniversitelerin sağlık uygulama ve araştırma merkezleri ile özel hastanelere doğrudan başvurulamamaktadır. Bu husus oldukça önemlidir; nitekim bazı acil durumlar gibi istisnai haller dışında bu yerlerde sevk olmadan sağlık hizmetinden ücretsiz olarak yararlanmanız mümkün olmayacaktır. Ek olarak, sağlık uygulama ve araştırma merkezleri ile özel hastanelere sevkler ancak acil sağlık ve yoğun bakım durumları ile yanık ve kanser tedavisi için yapılmaktadır.

Uluslararası Koruma başvurum kabul edilmedi. Sağlık hizmetlerinden ücretsiz olarak yararlanabilir miyim?

Uluslararası koruma başvurunuzla ilgili olumsuz bir karar almanız, başvurunuzun geri çekilmiş sayılması veya kabul edilemez başvuru olarak değerlendirilmesi durumunda sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanma hakkınız sona erebilmektedir. Özel ihtiyaç sahibi olduğunuz düşünüyorsanız veya tedavi ve takip gerektiren kronik bir rahatsızlığınız varsa ilinizdeki İl Göç İdaresi Müdürlüğü'ne devlet hastaneleri veya diğer kamu sağlık kurumları tarafından düzenlenmiş sağlık raporlarınızla müracaat ederek talebinizi iletebilirsiniz. Yetkililer sizden durumunuzu açıklayan bir dilekçe yazmanızı isteyebilirler.

Ücretsiz sağlık hizmetlerini hangi tip sağlık sorunlarıyla ilgili alabilirim?

Faydalandığınız sağlık hizmetlerinin bedeli Sağlık Uygulama Tebliği (SUT) kapsamında sunulmaktadır. Çok sayıda sağlık sorunu SUT kap-

samında karşılanmakla beraber, bu kapsamda olmayan ya da belirlenen sınırı aşan tedaviler için ödeme talep edilebilmektedir.

Hastaneye gitmeden önce randevu almam gerekir mi?

Birinci basamak sağlık kuruluşlarına gitmeden önce randevu almanıza gerek yoktur. Ancak ikinci basamak sağlık kuruluşlarına gitmeden önce randevu almanız gerekmektedir. Bu randevuyu 182 numaralı telefon hattından veya Sağlık Bakanlığı'nın www.mhrs.gov.tr adresindeki internet sitesinden alabilirsiniz. Mevcut durumda, 182 numaralı telefon hattında tercüme desteği bulunmamaktadır. Dolayısıyla hastaneden randevu talep ederken bu numarayı sizlere tercüme desteği verebilecek bir kişiyle birlikte aramanızı tavsiye ederiz.

Randevu gününde hastaneye gittiğinizde muayeneden önce bir barkod numarası almanız gerekecektir. Bu numarayı alabilmek için '99' ile başlayan yabancı kimlik numaranızı içeren kimlik belgenizin yanınızda bulunması önemlidir.

Kayıtlı olduğum ilden başka bir ilde sağlık hizmetlerinden faydalanabilir miyim?

Uluslararası koruma başvurusunda bulunan kişilerin, başvurularının değerlendirildiği süreçte kendileri adına belirlenen ve adına "uydu il" denilen ilde ikamet etmeleri beklenmektedir. Başvuru sahipleri için düzenlenen kimlik belgelerinde kişilerin kayıtlı oldukları bu "uydu il" belirtilmektedir. Uluslararası koruma statüsü sahiplerine de kendileri adına belirlenen bir şehirde ikamet etme yükümlülüğü getirilebilir. Uluslararası koruma başvuru sahiplerinin ve statü sahiplerinin sağlık hizmetleri de dahil olmak üzere hak ve hizmetlerden kayıtlı oldukları ve ikamet ettikleri şehirde yararlanmaları esastır.

Ancak, kayıtlı olduğunuz ilde ihtiyaç duyduğunuz tedavinin yapılması durumunda, tedavinin sağlanabileceği en uygun ve en yakın ilden başlamak üzere diğer sağlık kuruluşlarına sevk edilebilirsiniz. Böyle bir durumda hastaneden alacağınız sevk belgesiyle kayıtlı olduğunuz şehirdeki İl Göç İdaresi Müdürlüğü'ne giderek, sevk edildiğiniz şehre seyahat etmenize izin verilmesini talep etmeniz gerekmektedir.

Acil haller söz konusu ise, bulunduğunuz yerde acil sağlık hizmetlerinden yararlanabilirsiniz.

Başka bir hastaneye sevk edildim. Ne yapmalıyım?

Aynı il içinde ya da il dışında ikinci veya üçüncü basamak sağlık kuruluşlarına ya da üniversite hastaneleri veya özel hastanelere sevk edilerseniz, sevk süresi sona ermeden önce yönlendirildiğiniz sağlık kuruluşuna gitmeniz gerekmektedir.

Sevkin geçerlilik süresi ayakta yapılan tedaviler için beş iş günüdür. Kronik hastalıkları bulunanların ve tedavi veya kontrol için çağrı belgesi olan kişilerin sevk geçerlilik süresi otuz gündür. Bu süreler içinde sevk formunuzla birlikte sevk edildiğiniz kuruluşa başvurmanız gerekmektedir. Bu süreyi geçirdiğiniz takdirde yeniden sevk almanız gerekecektir.

Eğer başka bir şehirdeki hastaneye sevk edildiyse, İl Göç İdaresi Müdürlüğü'ne başvuruda bulunarak yol izin belgesi almanız gerekmektedir.

Türkçe bilmiyorum. Sağlık hizmetleriyle ilgili bana yardımcı olabilecek tercümanlar var mı?

Bazı hastanelerde başta Arapça ve Farsça olmak üzere çeşitli dillerde hizmet veren tercümanlar olsa da hastanelerde sağlanan tercüme hizmetleri maalesef henüz oldukça kısıtlıdır. Göçmen Sağlığı Merkezi olarak adlandırılan birinci basamak sağlık kuruluşlarında da tercüme desteği imkanlar ölçüsünde sağlanmaktadır.

Acil sağlık desteği gerektiren hastalık ya da yaralanmalarda ya da hayati tehlike arz eden durumlarda arayabileceğiniz 112 Acil Çağrı Merkezi hattı, tercüman desteği talep etmeniz durumunda, sizi Yabancılar İletişim Merkezi'nin 157 numaralı hattına yönlendirecektir. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren Yabancılar İletişim Merkezi (YİMER) Türkçe, İngilizce, Arapça, Farsça, Rusça ve Almanca dillerinde destek sağlamaktadır. Acil bir durum söz konusu olduğunda 112 Acil Çağrı Merkezi'nin yönlendirmesiyle tercüme desteği sağlayabilmektedir.

Türkiye'deki sığınmacı ve göçmenlere destek sağlayan sivil toplum kuruluşları, kişilerin sağlık hizmetlerine ulaşırken ihtiyaç duydukları tercüme hizmetlerini imkanları ölçüsünde sağlayabilmektedirler. Bulduğunuz ildeki sivil toplum kuruluşlarına ulaşarak, bu konuda sundukları destek hakkında daha detaylı bilgi alabilirsiniz.

Sağlık hizmetlerine erişimle ilgili genel bilgi almak ve almış olduğunuz sağlık hizmetiyle ilgili şikâyet ve önerilerinizi paylaşmak için arayabileceğiniz 184 numaralı Sağlık Bakanlığı İletişim Merkezi (SABİM) telefon hattına yapacağınız aramalarda da tarafınıza tercüman desteği sağlanabilmektedir.

Diğer bir önemli husus ise, hastanelerden randevu almak için arayacağınız 182 numaralı telefon hattında tercüme desteğinin bulunmamasıdır. Dolayısıyla, hastaneden randevu talep ederken arayacağınız bu numarayı sizlere tercüme desteği verebilecek bir kişiyle birlikte aramanızı tavsiye ederiz.

İlaç masraflarım karşılanıyor mu?

Yalnızca size doktorunuz tarafından reçete edilen ve Sağlık Uygulama Tebliği (SUT) kapsamında olan ilaçları anlaşmalı eczanelerden bedelsiz olarak alabilmeniz mümkündür. Bazı illerde ilaç katılım payı ve reçete katılım payı talep edilebilmektedir. Buna ek olarak, eşdeğer ilaç verildiği hallerde arada bir ücret farkı söz konusu oluyorsa, bu meblağ sizden talep edilebilir.

Reçeteler elektronik ortamda hazırlanabildiği gibi yazılı bir biçimde de size verilebilir. Eğer elektronik ortamda hazırlandıysa reçete numarasını almanız önemlidir. Yazılı olarak verildiyse de bu belgeyi eczaneye giderken yanınızda götürünüz. İlaça erişimde herhangi bir sıkıntı yaşamamanız için '99' ile başlayan yabancı kimlik numaranızı içeren kimlik belgenizin yanınızda olması gerekmektedir.

Psikolojik sorunlarla ilgili nereden destek alabilirim?

Devlet hastanelerinin sağladığı ruh sağlığı ile ilgili hizmetlerden yararlanabilirsiniz. Ayrıca Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı çeşitli

hizmet merkezlerinden ve Bakanlıkla iş birliği içerisinde ücretsiz psiko-
lojik destek sağlayan sivil toplum kuruluşlarından da destek talebinde
bulunabilirsiniz.

Türkiye’de sağlık hizmeti alırken bir hasta olarak haklarım nelerdir?

Hasta hakları, genel anlamıyla ayrımcılığa uğramaksızın hizmetlere ula-
şabilme hem sağlık durumunuz hem de mevcut imkânlar hakkında bil-
gilendirilme, yeterli bilgilendirme sonrasında tedaviyi kabul etme ya da
reddetme ya da tedavinin durdurulmasını talep etme, mahremiyetinizin
korunması ve saygınlık görmeyi ifade etmektedir. Ayrıca, bir hasta olarak
tanı ve tedavinizde hangi yöntemlerin seçileceği konusunda seçme ve
değiştirme, yeniliklerden yararlanma, ziyaret etme ve refakatçi bulundur-
mayı isteme ve güvenli ve etkin bir biçimde hizmet alma haklarınız da
vardır.

Sağlık hizmeti aldığınız süre içinde, haklarınızın ihlal edildiğine inanıyor-
sanız şikâyetle bulunma ve yaşadığınız fiziksel ya da psikolojik zarar için
tazminat alma hakkınız da bulunmaktadır. Bunun için doğrudan hizmet
aldığınız hastanedeki Hasta İletişim Birimi’ne başvurabilirsiniz. Soru-
nunuzun çözüme ulaştırılmadığını düşünüyorsanız ya da her hâlükârda
yazılı başvuru yapmak istiyorsanız, bulunduğunuz ildeki İl Sağlık Müdürlüğü bünyesinde yer alan Hasta Hakları Kurulu’na da başvurabilirsiniz. Bunların yanı sıra, Sağlık Bakanlığı İletişim Merkezi’nin 184 numaralı te-
lefon hattından da şikâyet ve önerilerinizi iletebilmeniz mümkündür. Bu
hatta size Arapça tercüme desteği sağlanabilmektedir.

Mülteci Hakları Merkezi bana hangi konularda yardım edebilir?

Mülteci Hakları Merkezi, Türkiye’de koruma arayan kişilere ücretsiz olarak bilgilendirme ve destek hizmetleri sağlamaktadır. Türkiye’deki hukuksal koruma mekanizmalarına ve temel hak ve güvencelere erişimle ilgili sorularınız için bize başvurabilirsiniz.

Mülteci Hakları Merkezi'nin Türkiye devleti makamlarıyla veya Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'yle ilişkisi var mı?

Mülteci Hakları Merkezi bağımsız bir sivil toplum kuruluşudur. Türkiye makamları ya da Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) ile ortak değildir. Ancak kişilerin haklarının korunması ve bu haklara erişimlerinin sağlanması için devlet makamlarıyla ve BMMYK ile iletişim kurmakta ve işbirliği yapmaktadır.

Mülteci Hakları Merkezi'nin hizmetlerinden yararlanmam için herhangi bir ücret ödemem gerekecek mi?

Mülteci Hakları Merkezi'nin sağladığı tüm hizmetler tamamen ücretsizdir. Sağladığımız hizmetler karşılığında sizden herhangi bir ücret ya da maddi karşılık talep eden kişileri gecikmeksizin bize bildirmenizi rica ediyoruz. Bu konudaki bilgilendirmeniz tamamen gizli tutulacaktır.

Sizinle telefonda ya da yüz yüze paylaştığım bilgi veya belgeleri başka kişi veya kurumlarla paylaşacak mısınız?

Mülteci Hakları Merkezi, destek sağladığı kişilerin bilgi ve belgelerinin gizliliğini korumakta ve kendilerinin rızası olmaksızın bu bilgi ya da belgeleri hiçbir şekilde üçüncü kişi ve kurumlarla paylaşmamaktadır.

Mülteci Hakları Merkezi'ne nasıl ulaşabilirim?

Türkiye'nin neresinde olursanız olun, hak ve yükümlülükleriniz konusunda bilgi almak ve Türkiye sığınma prosedüründe karşılaştığınız sorunlarla ilgili hukuki destek hizmetlerimizden faydalanmak için hafta içi her gün 10.00-17.00 saatleri arasında bize ulaşabilirsiniz.

Mülteci Hakları Merkezi
Refugee Rights Turkey

Refik Saydam Cad. Dilber Apt. No: 39 Kat: 4
Şişhane, Beyoğlu – İstanbul
T: +90 212 292 48 30
F: +90 212 292 48 33
E: info@mhd.org.tr

Türkiye’de yaşayan mülteci ve sığınmacılar için hazırladığımız bilgi kitapçıkları ve videolarımızın tamamına kurumsal internet sitemizin Yayınlar bölümünden:

<https://www.mhd.org.tr>

veya 2019 Nisan ayında kullanıma açılan
“Mülteciler İçin İnternet Bilgi Platformu’muzdan”
erişebilirsiniz:

<https://multecihaklari.info>
<https://refugeerights.info>